

Kirjanik-võitleja

90 aastat Eduard Vilde sünnist

Eduard Vilde sündis 4. märtsil 1865. a. Virumaal Simuna kihelkonnas Pudivere mõisa talutares. Koolihariduse sai ta Tallinnas. Oma kirjanduslikku tegevust alustas E. Vilde 1883. a. ajalehe «Virulane» toimetuse liikmena ja jätkas seda hiljem ka pagulasaastail välismaal.

Oma elu viimastel aastatel kogus E. Vilde materjale uue satiirilise romaani «Rahvasulased» jaoks, mille eesmärgiks oli paljastada seda «vabariigi»-aegset elulaadi, kuid teos jäi pooleli. 1933. a. võttis kirjanik-võitleja haigevooldil lamades sõna, kui Eestis tõstis pead fašism. Ta kirjutab leegitseva läkituse eesti töörahvale, kutsudes töörahvast võitlema kohalike vapside ja hitlerlike fašistide vastu.

Eduard Vilde suri 26. detsembril 1933. a.

E. Vilde võimas talent kasvab välja eesti rahva elu ja vaimu sügavustest, maailma tölisklassi juhtide K. Marxi ja F. Engelsi teoste lugemise mõjul. E. Vilde teosed näitavad tõetruult eesti rahva elu pikemal ajavahemikul — 19. sajandi feodaalse teoorjuse ajal («Mahtra sõda», «Prohvet Maltsvet», «Kui Anija mehed Tallinnas käisid» jt.).

areneva kapitalistliku ühiskonna päevil («Raudsed käed» jt.), 20. sajandi kodanliku Eesti «vabariigi» aastatel. Ka tema kirjutused ameerika imperialismi ja saksa fašismi kohta tõendavad, et E. Vilde oli igasuguste kurnamissüsteemide halastamatu kriitik.

E. Vilde on oma loomingus palju kordi kujutanud ka eesti ja vene rahva ajaloolist südamlikku sõprust, kõrgelt hinnanud vene inimesi.

Suure vihaga suhtus E. Vilde kirikusse ja pastoritesse, kes mängivad ekspluataatorlikus ühiskonnas alatut osa kurnamisele rajatud korra kaitsjaina ja kindlustajaina.

E. Vilde lahendas oma loomingus ajastu teravaid küsimusi, võitles uue ühiskonna eest, milles ei ole vaenulikke klasse, töötava inimese ekspluateerimist. E. Vilde tähtsamate tööde sügav ideelisus ja kõrge vormimeisterlikkus on teinud temast eesti demokraatliku kultuuri ühe välja-paistvama esindaja. Tema loomingul on suur väärtus ka tänapäeval nõukogude ühiskonnas.

E. TREIER,

E. Vilde muuseumi direktor

Viimasel ajal on suurenenud külastajate arv kirjaniku muuseumis, mis asub majas, kus elas E. Vilde.

Pildil: muuseumi teaduslik töötaja Lelli Märtnan (paremal) jutustab külastajaile E. Vilde eluteest ja loomingust

V. Gorbunovi foto — ETA

